

**БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ЦЕНТР ОСВІТНІХ ІНІЦІАТИВ»
ФОП ЧУШАК ХРИСТИНА ЯРОСЛАВІВНА**

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників,
керівників гуртків і методистів закладів позашкільної освіти

**«ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ СЕКСУАЛЬНІЙ
ЕКСПЛУАТАЦІЇ І НАСИЛЬСТВУ ЩОДО ДІТЕЙ»**

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні методичної ради
БО «Центр освітніх ініціатив»
20 серпня 2023 року

Львів 2023

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Найменування: Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників, керівників гуртків, методистів закладів позашкільної освіти «Запобігання та протидія сексуальній експлуатації і насильству щодо дітей».

Розробниці: Ольга Боярчук, Людмила Микитюк, Христина Чушак.

Мета: забезпечити педагогічних працівників, керівників гуртків та методистів закладів позашкільної освіти необхідними знаннями, навичками та компетентностями для ефективного запобігання і протидії сексуальній експлуатації та насильству щодо дітей. Курс спрямований на підвищення освіченості та свідомості учасників стосовно цих проблем, надання їм інструментів для розпізнавання, попередження та реагування на можливі загрози, а також на вдосконалення їхньої ролі як освітніх лідерів та захисників прав та безпеки дітей.

Ключові завдання курсу:

- поглибити знання учасників про сексуальну експлуатацію та насильство щодо дітей, гендернозумовлене насильство;
- опрацювати стратегії та методи запобігання та реагування на сексуальну експлуатацію та насильство щодо дітей;
- розглянути практичні аспекти створення безпечного середовища та відповідних процедур у закладах освіти;
- забезпечити учасників інструментами для роботи з питаннями сексуальної безпеки дітей;
- проаналізувати роль педагогічних працівників, керівників гуртків і методистів у формуванні культури безпеки та запобіганні насильству в освітньому середовищі.

Вид: навчання за програмою підвищення кваліфікації.

Напрямок: розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників, керівників гуртків і методистів закладів позашкільної освіти.

Обсяг: 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очна.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:

Загальні:

- здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина (ЗК.01)

Професійні:

- психологічна компетентність (Б1)
- здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу (Б2.2)
- здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберігавальні технології під час освітнього процесу (В2.1).

Місце (місця) надання освітньої послуги: очне навчання від БО «Центр освітніх ініціатив» у рамках проєкту «Зміцнення спроможності молодих людей стати агентами змін через розвиток життєвих навичок підлітків та підтримку молодіжного активізму у семи західних областях», що імплементується ІСАР Єднання за фінансової підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Урядів Японії і Норвегії та Уряду Німеччини через німецький державний банк розвитку KfW.

Перелік осіб, які отримали сертифікати за програмою підвищення кваліфікації, доступний на сторінці БО «Центр освітніх ініціатив» <https://www.osvita.org/qualification>.

Очікувані результати навчання:

Випускник/випускниця курсу:

- тлумачить сутність понять «сексуальна експлуатація», «насильство», «сексуальне насильство», «гендер», «стать», «гендерно зумовлене насильство», «гендерна рівність», «дискримінація», «права дитини»;
- визначає індикатори, за яким можна виявити дитину, яка постраждала від сексуального насильства/експлуатації;
- наводить приклади форм сексуальної експлуатації, насильства, дискримінації;
- пояснює взаємозв'язок гендерних аспектів із насильством;
- перелічує джерела професійної допомоги: гарячі лінії, органи соціального захисту дітей, місцеві центри психологічної допомоги, психологи та психотерапевти, Інтернет-ресурси тощо;
- встановлює вплив упереджень та стереотипів на поведінку людини;
- виокремлює статті Конвенції ООН про права дитини щодо безпеки та захисту від насильства та експлуатації;
- створює та аналізує кейси про дотримання/недотримання прав дитини щодо безпеки та захисту від насильства та експлуатації в освітньому середовищі;
- окреслює кроки у своїй практичній діяльності щодо попередження сексуальної експлуатації, насильства та захисту дітей.

Вартість (у разі встановлення): безкоштовно.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Загальні положення

Програма розроблена благодійною організацією «Центр освітніх ініціатив» у рамках проєкту «Зміцнення спроможності молодих людей стати агентами змін через розвиток життєвих навичок підлітків та підтримку молодіжного активізму у 7-ми західних областях», що імплементується ІСАР Єднання за фінансової підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Урядів Японії і Норвегії та Уряду Німеччини через німецький державний банк розвитку KfW.

Програму курсу розроблено відповідно до сучасної державної освітньої політики, Концепції Нової української школи та стратегії реформування освіти в Україні, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (Постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. №800 зі змінами та доповненнями від 27 грудня 2019 р. №1133), Професійного стандарту за професіями “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)” (Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 грудня 2020 року № 2736-20).

Тематичний розподіл

Організаційно-інтеграційне заняття

(тренінгова сесія, 3 години)

План

1. Презентація програми тренінгу
2. Знайомство
3. Вступ до теми

Модуль 1. Сексуальна експлуатація і сексуальне насильство: ідентифікація та реагування.

(час за програмою - 6 годин)

Тема 1.1 “Сексуальна експлуатація”, “сексуальне насильство”: сутність понять, форми, чинники, наслідки

(тренінгова сесія, 3 години)

План

1. Сутність та форми сексуальної експлуатації та сексуального насильства
2. Чинники, через які дитина може постраждати від сексуального насильства
3. Чому діти мовчать, коли страждають від сексуального насильства?
4. Європейський день захисту дітей від насильства та сексуальної експлуатації

Тема 1.2. Формування навичок ідентифікації постраждалих дітей від жорстокого поводження, насильства. Особливості комунікації з дитиною, яка постраждала від сексуального насильства

(тренінгова сесія, 2 години)

План

1. Індикатори, які можуть вказувати, що дитина пережила сексуальне насильство
2. Ідентифікація дітей, які постраждали від жорстокого поводження, насильства. Розгляд ситуацій.
3. Правила комунікації з дитиною, яка постраждала від насильства

Рефлексія над матеріалами модулю

(час за програмою - 1 година)

Рефлексивні капелюхи де Боно

Модуль 2. Гендерно зумовлене насильство

(час за програмою - 11 годин)

Тема 2.1. Гендер і стать. Гендерні стереотипи та дискримінація

(тренінгова сесія, 2 години)

План

1. Ідентичність. Соціальні ролі. Культурна належність. Ідентифікація
2. Що таке «гендер», а що таке «стать».
3. Гендерні стереотипи і дискримінація

Тема 2.2. Гендерні аспекти, їхній взаємозв'язок із насильством

(тренінгова сесія, 2 години)

План

1. Стереотип і стереотипізація: як це працює
2. Гендерні стереотипи
3. Як гендерні стереотипи можуть призвести до гендерно зумовленого насильства

Тема 2.3. Права дитини щодо безпеки та захисту від насильства й експлуатації

(тренінгова сесія, 2 години)

План

1. Права людини. Права дитини
2. Робота з Конвенцією про права дитини
3. Права дитина щодо безпеки та захисту від насильства й експлуатації

Тема 2.4. Досліджуємо гендерні стереотипи навколо нас

(польове дослідження, 4 години)

План

1. Гендерні стереотипи у міському просторі
 2. Сексистська реклама у міському просторі та онлайн
- Фотофіксація та подальший аналіз, обговорення.

Рефлексія над матеріалами модулю

(час за програмою - 1 година)

Рефлексивні капелюхи де Боно

Модуль 3. Компетентності педагога щодо запобігання та протидії сексуальній експлуатації та насильству щодо дітей

Тема 3.1. Компетентність педагогів для створення безпечного середовища. Кодекс поведінки педагогів, безпечної для дітей

(тренінгова сесія, 2 години)

План

1. Компетентність: сутність поняття
2. Компетентнісний педагог: який він?
3. Компетентність педагогів для створення безпечного середовища
4. Практичні кроки щодо забезпечення захисту дітей від насильства та експлуатації в освітньому середовищі

Тема 3.2. Компетентність педагогів для створення безпечного середовища. Джерела професійної допомоги. Діяльність Національних гарячих ліній

(тренінгова сесія, 2 години)

План

1. Джерела професійної допомоги.
2. Діяльність Національних гарячих ліній

Тема 3.3. Практичні кроки щодо забезпечення захисту дітей від насильства та експлуатації в освітньому середовищі

(тренінгова сесія, 2 години; самостійна робота 3 години)

План

1. Загальношкільний / Загальноінституційний підхід до створення безпечного середовища
2. Пам'ятки для учнів та батьків
3. Правила і процедури для педагогічних працівників
4. Самостійна робота: аналіз усталених у вашій інституції практик та правил. Пропозиції до їх прокарщення

Підсумки навчання. Рефлексія

(тренінгова сесія, 1 година)

План

1. Формулювання подальших навчальних потреб
2. Планування подальшої діяльності
3. Оцінювання ефективності навчальної програми курсів (євалюація).

Контроль виконання програми. Контроль є передовсім засобом моніторингу досягнень результатів навчальної діяльності слухачами. Він здійснюється, щоб з'ясувати, наскільки зрозумілими для слухачів є запропоновані завдання й чи потрібна додаткова методична або інша допомога. Контроль проводиться послідовно й систематично, із застосуванням різноманітних прийомів зворотного зв'язку. Тренерська команда додатково працює в ролі менторів, доступних для індивідуальних та колективних консультацій у зручних для учасників та учасниць формах. Контроль (моніторинг) також спрямовано на те, щоб покращити реалізацію освітніх проєктів на практиці.

Оцінювання: під час навчання застосовується формувальне оцінювання. Цей процес розглядається як засіб обміну інформацією щодо покращення результатів пропонованого навчання. Оцінювання – вербальне (усне чи письмове), а також комбіноване, зі застосуванням ІКТ.

Ефективність (оцінювання) навчальної програми відбувається через онлайн-анкетування слухачів.

III. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Модуль / Тема	Практичні заняття, години	Самостійна робота, години
Організаційно-інтеграційне заняття	3	0
Модуль 1. Сексуальне насильство і сексуальна експлуатація: ідентифікація та реагування	6	0
Тема 1.1 “Сексуальна експлуатація”, “сексуальне насильство”: сутність понять, форми, чинники, наслідки	3	0
Тема 1.2. Формування навичок ідентифікації постраждалих дітей від жорстокого поводження, насильства. Особливості комунікації з дитиною, яка постраждала від сексуального насильства	2	0
Рефлексія	1	0
Модуль 2. Гендерно зумовлене насильство	11	0
Тема 2.1. Гендер і стать. Гендерні стереотипи та дискримінація.	2	0
Тема 2.2. Гендерні аспекти, їхній взаємозв'язок із насильством	2	0
Тема 2.3. Права дитини щодо безпеки та захисту від насильства й експлуатації	2	0
Тема 2.4. Досліджуємо гендерні стереотипи навколо нас	4	0
Рефлексія	1	0
Модуль 3. Компетентності педагога щодо запобігання та протидії сексуальній експлуатації та насильству щодо дітей	7	3
Тема 3.1. Компетентність педагогів для створення безпечного середовища. Кодекс поведінки педагогів, безпечної для дітей	2	0
Тема 3.2. Компетентність педагогів для створення безпечного середовища. Джерела професійної допомоги. Діяльність Національних гарячих ліній	2	0
Тема 3.3. Практичні кроки щодо забезпечення захисту дітей від насильства та експлуатації в освітньому середовищі	2	3
Підсумки навчання. Рефлексія	1	0
Всього	30	